

Donostiak aro berria ireki du, eta etorkizuna donostiarra da

Jon Insausti Maisterrena
Donostiako alkatea
2026/10/14

Egun on guztioi.

Gaur bildu gara **hiriaren egoeraz, haren orainaz eta etorkizunaz** eztabaidatzeko. Urtero egiten dugun ariketa da, eta, hain zuzen ere horregatik, beste izapide bat bihurtzeko arriskua du: zenbakien, proiektuen eta balantzeen errepaso hutsa. Horregatik, gaur eztabaida hau beste modu batera lantzea proposatzen dizuet: elkarrikeria bat zabaltzea, hobeto entzuten, galdera berriak egiten eta donostiarrok behar ditugun erantzunak elkarrekin eraikitzen lagunduko diguna.

Eztabaida honi hauxe erantsi nahi diot: **izen-abizenak eta aurpegiak. Istorioak eta bizipenak. Ametsak eta bizitza-proiektuak.**

Goizero, hiria esnatu aurretik, eguna nola joango zaien ondo jakin gabe dendaren edo tailerraren pertsiana igotzen dutenez hitz egin nahi dut. Oraindik marrazteke dagoen etorkizun bati begira ikasten dutenez, gure ikasgeletan irakasten dutenez eta zaintzen dutenez. Gure paisaiatz, auzoez eta kulturaz gozatzen dutenez hitz egin nahi dut. “**Donostiakoa naiz, donostiarra naiz**” esaten dugunean sentitzen dugun harrotasun xume horretaz.

Eta baita —bidegabekia litzateke ahaztea— hiri hau biziki maite baina bertan bizitza-proiektua aurrera ateratzeko oztopoak aurkitzen dituztenez; hala nola, etxebizitza bat eskuratzeko, emantzipatzeko edo familia bat osatzeko.

Donostia maitatzeak eta Donostian bizi ahal izateak eskutik joan beharko lukete. Bi errealitate horiek hurbiltzea da nire erantzukizun handienetakoa.

Historian lehen aldiz, 190.000 donostiar baino gehiago gara dagoeneko. Ehun eta laurogeita hamar mila istorio desberdin.

Eta bi izen nabarmenduz hasiko naiz: Liher eta Carmen. Hitzaldi honetan zehar beste batzuk ere agertuko dira.

Haien istorioek lagunduko digute ulertzen Donostia nola ari den aurrera egiten, eta non egin behar dugun gehiago.

Liher jaio berria da, eta Donostian erroldatua den azken pertsona. Carmenek, donostiarrik adinekoenak, bizitza osoa darama hemen. Behar desberdinak dituzte, baina biak dira hiri beraren parte, eta biei eragiten diete hartzen ditugun erabakiek.

Bien artean, donostiarren belaunaldi asko daude, beren Udalak zer gertatzen zaien ulertzea eta erantzuteko gai izatea espero dutenak.

Has gaitzen.

Ez dago etorkizunik, ezta oparotasunik ere, **ekonomia indartsurik gabe.**

Lanak eusten dio gure hiriari. Eta Udal gisa dugun betebeharra ahalegin horren mailan egotea da: entzunez, erraztuz, aukerak sortuz eta zailtasunak konpontzen lagunduz.

Adierazle nagusiek erakusten dute ekonomia sendoa dugula.

- Azken datuen arabera, Donostiako BPGa % 5,5 hazi da azken urtean, Gipuzkoakoa eta Euskadikoa baino puntu erdi gehiago.
- Batez besteko errenta pertsonala, pertsonen diru-sarrerak neurtzen dituen, 31.126 eurokoa izan da: Gipuzkoako batez bestekoa baino % 13 handiagoa, eta Euskadikoa baino % 18,5 handiagoa.
- Eta historian lehen aldiz, langabezia-tasa % 5 ingurukoa da.

Gure gaitasunetan eta indarguneetan konfiantza izateko arrazoiak ditugu.

Baina adierazle makroekonomikoek ez dituzte bizitza guztiak azaltzen. Badakigu badirela donostiarrak erosketak egiteko, etxebizitza ordaintzeko eta hilabete amaierara iristeko zailtasunak dituztenak.

Eta hori ere hiriaren egoeraren parte da.

Alkate gisa, gure sendotasun ekonomikoa denon bizitzetan berdin nabaritzea nahi dut, eta horretarako non garen indartsu eta zer hobetu behar dugun ulertu behar dugu.

Ezagutza da gure zutabe ekonomikoa, eta prestakuntzatik sortzen da. Donostiak 4 unibertsitate eta Lanbide Heziketako 17 ikastetxe ditu.

Zerbitzuen hiria gara, eta azken hamarkadan oso gaitasun baliotsua garatu dugu: ikertzea, teknologia sortzea eta ezagutza espezializatua eskaintzea. Horregatik, Donostiak 31 eragile ditu **Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sarean.**

Ingeniaritzaz, informatikaz, ikerkuntzaz, hezkuntzaz, osasunaz eta zerbitzu profesionalez ari gara. Beste enpresei hobetzen laguntzen dieten, belaunaldi berriak prestatzen dituzten eta gure gizartearentzako irtenbideak garatzen

dituzten pertsonen. Horren adibide da 7.100 pertsona baino gehiago aritzen direla egunero hirian jarduera horietan lanean.

Eta Europak aitortu egin du ibilbide hori. Turinen, Donostiak bigarren postua lortu zuen iCapital 2026 Europako sarietan, Hiri Berritzaile Gorakorra kategorian.

Gaitasun hori hamarkadetan eraiki da. Erakundeen erabakiekin, zentroen eta enpresen arteko lankidetzarekin, eta bizitza osoa ikasten, ikertzen eta dakitena partekatzen eman duten pertsonekin.

Horietako bat da Harritxu Gete donostiarra: Vicomtecheko ikertzaileak Gladys saria jaso du hizkuntza-teknologietan eta euskararako itzultzaile neuronaletan egindako lanagatik.

Bidaia bat proposatzen dizuet.

Dronez egindako bidaia bat, perspektiba hartu eta **Donostia ekonomikoari** begiratzeko. Distantzia pixka batekin ikusteko gertatzen ari den guztia eta eraikitzen ari garen guztia.

Anoetan hasi eta Illunbe aldera hurbilduko gara, Parke Teknologikoak hazten jarraitzen duen tokira hain zuzen ere. Han dago SOKAI eraikina, Biotech Venturek 80 milioi euroko inbertsioa egin ondoren. Gune berri horretan berrikuntzari lotutako hiri-barruti bat sortzen ari da, eta BIC Gipuzkoari lotutako enpresek eta startupek ere presentzia izango dute.

Ezagutza-intentsiboak diren zerbitzuak motor ekonomiko gisa sendotzen ari dira, eta hiriko BPGaren % 48 ekartzen dute.

Eta hori ez da kasualitatez gertatzen; datu batek ondo erakusten du: Gipuzkoak bioteknologiako I+Gn egiten duen inbertsioaren % 96,5 gure hirian biltzen da. Espezializazio bat dugu, aukerak ematen dizkiguna, baita erantzukizuna ere.

Deneb Medicaletako Aritzek eta Juanek ondo dakite hori. Laserrean eta robotikan oinarritutako zehaztasun-kirurgiako teknologien alde egin dute apustu.

Osasun-hiriaren bihotzean, erritmo onean doaz protoi-terapia instalatzeko lanak; teknologia horrek Donostia nazioarteko erreferente bihurtuko du minbiziaren aurkako tratamenduan.

Ikertzea eta ekitea zer den erakusten dute bi adibideek: urteetako lana, garrantzizko arazo bat konpontzera bideratu dute. Eta Udal hau beti egon da apustu horietan guztietan.

Bidaiarekin jarraitu, eta Miramongo Parke Teknologikora iritsiko gara. Galarreta aldera hazten ikusten dugu: zabalkunde berri horri esker, enpresa berriak etorri ahal izango dira, eta Viralgen edo Tecnalía bezalako konpainiekin batera bizi eta hazi ahal izango dira.

Eta Tandemen, **enpresa unikornio** batekin egingo dugu topo. Enrique Lizasok, Román Orúsek eta Multiverse Computingeko talde osoak erakutsi digute nola hemen jaiotako ekimen batek aplikazio teknologikoak garatu eta nazioartean lehiatu dezakeen.

Miramonen bihotz-bihotzetik, EITBk, ikus-entzunezkoen sektoreak eta Donostiak aukera handi bat partekatzen dugu, hain zuzen ere , talentua, industria eta euskara etorkizunerako apustu bakar bihurtzea, ikus-entzunezkoen hub handi baten bitartez: ekoiztetxeak, profesionalak, eskolak, sortzaile berriak eta Tabakalera bezalako erreferentziazko guneak elkarrekin bizi diren hiria.

Eta gaur iragartzen dut Donostiak laster 150.000 metro koadro handituko duela bere parke teknologikoa Galarreta aldera.

Hemendik Gros aldera joango gara, eta geldialdi bat egingo dugu GOe-n, Basque Culinary Centerren eraikin berrian: Donostia berriro gastronomiaren abangoardian kokatzen duen etorkizuneko beste ekimen bat.

Eta hegan jarraitzen badugu, EHUren Gipuzkoako Campusera iritsiko gara. CIC nanoGUNE, DIPC, Ikerbasque eta IBMren konputagailu kuantikoa ekosistema zientifiko eta unibertsitario paregabe baten parte dira dagoeneko. Gure hiriarentzako potentzial izugarria, eta oraindik haren hastapenak baino ez ditugu ezagutzen.

Eta bidaia Eskuzaitzetan amaituko dugu. Semizabala, Biotech Foods edo Vivebiotech bezalako enpresa puntakoak daude bertan. Horiek ingurune hori Gipuzkoako industria-gune handienetako bat bezala sendotzen laguntzen dute.

Horretarako, espazioak behar ditugu.

Eta, ildo horretan, Eskuzaitzetak gure ekoizpen-gaitasuna handitzeko aukera eskaintzen du, eta horri gehitu behar zaizkio Zuatzen, Igaran, Papinen, 27 poligonoan eta Donostiako beste enpresa-gune batzuetan dauden jarduerak.

Horrek guztiak ere osatzen du Donostiaren parekorik gabeko markoa.

Alkate gisa, eta potentzial hori guztia aukera berri bihurtzeko, gaur lau konpromiso zehatz hartzen ditut:

- Prestakuntza eta enpresak hobeto lotzea, gure gazteei, migranteei eta ezagutzak eguneratu behar dituztenei aukerak zabaltzeko.
- Ikerkuntza eta teknologia ekoizpen-jarduerara hurbiltzea.
- Espazioak erraztea, proiektuak sendotu eta hazi ahal izan daitezen.
- Eta gure auzoetako ekonomia zaintzea, merkataritzari, haren egokitzapenari eta jarraipenari babesa emanaz. 2025ean, txikizkako merkataritzak eta aisialdi, turismo eta gastronomia sektoreak ia 19.000 enplegu zituzten, % 2,4ko eta % 3,7ko hazkundearekin, hurrenez hurren.

Eta hazten jarraitzen du, Fisioenea Loiolako Erriberako fisioterapia zentro berria irekitzearekin.

Horregatik, gaur iragartzen dut **Geure Dendak** abian jarriko dugula: merkatarien elkarrekin eskutik eta erakundeekin lankidetzan bultzatu nahi dudana, **gure auzoei bizia, nortasuna eta izaera ematen dien merkataritza babestu eta indartzeko.**

Ekimen horrek merkataritza-lokalak alokatzeko eta erosteko formulak aztertuko ditu, Donostian bizitzeko eta Donostia ulertzeko dugun moduaren parte diren denda horiek zaintzeko.

Datu horiek erakusten dute Donostia hiri oparoa eta bizia dela, hazten jarraitzeko gogoz dagoena. **Baina hemen paradoxa bat agertzen da:**

Lan egonkorra duten pertsonak ezin dute ordaindu jaio eta lan egiten duten hirian bizitzea.

Horregatik, etxebizitza da gaur kezkatzen gaituen gai nagusia. Eta nire lehentasun nagusia.

Eta horregatik aldarrikatzen dut, berriro ere, **Donostiak hiri eskuragarria izan behar duela Donostiako klase ertainarentzat eta etorkizuneko belaunaldientzat ere: Donostiako gehiengo sozial eta langilearentzat.**

Etxegintzan izena emanda dauden 10.400 pertsonak behar horren dimentsioa gogorarazten digute. Eskaera bakoitzaren atzean, pertsona edo familia bat dago, emantzipatzeko, egonkortasuna berreskuratzeko edo hemen bizitzen jarraitzeko aukera baten zain.

Jakina da sustapen berriei abiadura handia eman diegula, eta erabakietan islatu dela. Ez dira hitz hutsak. Erabaki zehatzetan, aurrera doazen proiektuetan eta donostiarrentzako etxebizitza-aukera berrietan ari da gauzatzen.

- Aktibazio horren lehen adibidea **Lorategi Hiria** da: 98 etxebizitza publikoko sustapen baten lizentzia bi hilabete eta erdian izapidetu zen.
- **Infernuan** 236 etxebizitza publikoko sustapen baten esleipenerantz egin dugu aurrera.
- **Illarran** hasieraz onartu dugu Plan Orokorren aldaketa, proiektuak aurrera jarrai dezan.
- **Añorgako Geltokian** behin betiko onartu dugu 250 etxebizitza berri eraikitzea ahalbidetuko duen eremu baten urbanizazioa.
- **Eta Esnabide ere bultzada horren adibide da: 250 etxebizitza eraikiko dira premiazko neurrien lege berriari esker, eta lege horretan Donostia aitzindaria izan da.**

- Eta urtea amaitu aurretik, osoko bilkura honetan bertan, hauei emango diegu hasiera:
 - o **Antzita:** 900 etxebizitza berri inguru garatzea aurreikusten da, eta horietatik gutxienez 387 babestuak izango dira.
 - o Aurrera egingo dugu **Jolastokietako** 455 etxebizitzaren eraikuntzarekin.
 - o Eta hilabete hau giltzarria da Espainiako Gobernuarekin negoziazioak amaitzeko, **Txomin II** eremuaren birpartzelazioa onartzeko eta, horrela, Urumea ibaiaren ibarra biziberritzen jarraitzeko.

Eta urte askoan urrun zirudien proiektuak aurrera eramaten ari gara. **Aldakoenea** horietako bat da: eraldaketa horri esker, 285 etxebizitza berri eraiki, guner berde berriak sortu, konexioak eta irisgarritasuna hobetu eta kale mailan jarduera ekonomiko berria sortu ahal izango dira.

Ez dugu egunik ez minuturik galtzen gaur nabarmentzen dugun azelerazio honetan. Jarduketa bakoitza fase batean dago. Nire konpromisoa da horiek aurrera eramatea eta etxebizitza horiek etxe bihurtu arte geratzen diren urratsak argi azaltzea.

Eraikita dagoen Donostiari ere begiratu behar diogu.

Urtebete baino lehen ordenantza bat aurkezteko konpromisoa hartu nuen, lokalak etxebizitza bihurtzeko. Asmo handiz, eta donostiarren eskari berriei erantzunez. Partaidetzarako irekita dago jada, helburu argi batekin: jarduerarik gabeko eta baldintzak betetzen dituzten lokalak etxebizitza bihurtu ahal izatea, betiere kaleak eta merkataritza-guneak babestuz.

Bestalde, Udalaren etxebizitza-behatoki sortu berriak hiriko beste errealitate batzuei buruzko informazioa ere ematen digu, eta horien gainean jardungo dugu:

- 3 etxebizitzatik 1ean pertsona bakar bat bizi da.
- 70 urtetik gorako 11.000 pertsona baino gehiago bakarrik bizi dira.
- Eta bada arreta osoa merezi duen beste datua: ia 20.000 etxebizitzak ez dute igogailurik, eta 33.000 pertsona inguru bizi dira horietan.

Auzo bizietan egin nahi dugu etxebizitza.

Eta nahi dugu sustapen berriek eta eraikitako hiriaren eraldaketak bizitza partekatua indartzea. Belaunaldi eta diru-sarrera desberdineko pertsonak elkarrekin bizitzea ahalbidetzea. Etxebizitza eskuratzea erraztea Donostiari eusten dioten loturak zaintzea da.

Bultzada donostiar honek datozen urteetako aukerak prestatu behar ditu.

Loiolako Kuartelak, Easoko trenbide-zelaia eta Auditx Akular–Altza Berria funtsezko hiru eremu dira Donostiaren etorkizunerako.

Plangintza, inbertsioa eta erakundeen arteko lankidetzak eskatzen duten aukerak dira.

Horregatik, berriro abiarazi dugu **trabatuta zegoen Hiri Antolamenduko Plan Orokorren berrikuspena**. Datozen hilabeteetan jakingo dugu nortzuk izango diren idazle berriak, eta nire konpromisoa da aurrerapenetik eratorritako irizpideak eta helburuak onartzea, eta hasierako onespenera iristeko gogor lanean jarraitzea.

Hitz egin dugu arintzeaz, sustapenak bizkortzeaz, ausartak izateaz eta eraikitako hiriak eskaintzen dituen aukerak hobeto aprobetxatzeaz.

Baina ahalegin hori guztia osatugabea litzateke ezinbesteko begirada bat txertatzen ez badugu: **justizia sozialarena**.

Etxebizitza ez delako hirigintza kontu hutsa. Batez ere, aukeren, berdintasunaren eta bizitza-proiektu duin bat garatzeko eskubidearen kontua da.

Hiriaren Egoerari buruzko osoko bilkura honetatik, dei egiten diet Donostiako etxebizitza-jabe handiei.

Inplika daitezten eskatzen diet. Hiriarekiko duten erantzukizuna ere beren gain har dezaten. Beren etxebizitzak prezio eskuragarri eta bidezkoetan merkatuan jartzen lagun dezaten.

Etxebizitzaren erroka guztioi dagokigulako. Erakundeei, sustatzaileei, jabeei eta gizarte osoari.

Aberastasuna eta aukerak sortzen dituen hiri batek bertako bizilagunek bertan bizitzeko aukera duten hiria ere izan behar du. Hori da benetako erroka.

Donostia bizitzeko hiria delako, ez espekulatzeko.

Gure lanean ez dago ezer pozgarriagorik erabaki batek pertsona baten bizitza nola alda dezakeen ikustea baino.

Eta **gizarte-politiketan** ulertzen da hori ondoen.

Adineko pertsona batek bere etxean bizitzen jarraitzea lortzen dugunean, donostiar batek une zail batean babesa aurkitzen duenean, edo etxerik gabe geratu den norbaitek jotzeko ate bat aurkitzen duenean.

Hor dago Udak hau.

Etorkizuneko Donostia zaintzen duen hiria izango da, bere burutik hasi eta hiritarrak zaintzen dituen hiria.

Eta ez gara zerotik abiatzen.

- Gure gizarte-zerbitzuek urtero 18.000 familia donostiarri ematen diete arreta. Lautik bati. Duela hamar urte 14.600 inguru ziren.
- Eta behar berrien aurrean, gure erantzuna ezin da gutxiago egitea izan. Gehiago egitea eta hobeto egitea izan behar du. Horregatik, **Donostiak bere historiako gizarte-aurrekontu handiena izango du 2027an.**

Eta une honetan ezin diogu bizkarra eman aurrean dugun errealitate konplexuenetako bati, erronka handi bati: **etxegabetasunari.**

Donostia hiri solidarioa da, eta izaten jarraituko du. **Gaur Donostia solidarioa aldarrikatzen dut.**

Elikadura-arreta indartu dugu, egunean 416 otordura iritsi arte, eta nabarmendu behar da 416 ibilbide pertsonalizatu direla, gizarteratzea eta laneratzea helburu dutenak; horretarako 14 milioi bideratzen ditugu.

Ezin garelako konformatu egunero behar bati erantzutearekin, hurrengo egunean pertsona berarekin eta arazo berarekin berriro topo egiteko.

Hori da **Aukerak** programa aitzindariarekin bultzatzen ari garen bidea: aurrerapauso bat eman nahi dutenei laguntzea eta ibilbiderik onena diseinatzeko tresnak eskaintzea.

Eta horiek ekintza zehatzak dira. Udal hau da turismo-aterpetxe bat gizarte-zerbitzuentzako baliabide iraunkor bihurtu duen udalerri bakarra.

Elkartasuna, beti. Baina lagundu eta autonomia sortzen duen elkartasuna. Ordenatua eta egituratua. Sarean. Sistemara eramaten duen elkartasuna, eta ez sistema paralelo bat sortzera. Gizarteratzerik eza garesti ordaintzen baita. Horregatik, humanismoa eta exijentzia defendatzen ditut.

Zaintzea ere bada **prebenitzea. Laguntzea. Gizarteratzea.** Komunitatea sortzea.

Eta, hain zuzen ere, badakigulako erronka horiek garrantzitsuegiak direla Udaletik bakarrik aurre egiteko, hiriko hiru akordio handi proposatzen ditut.

- **Lehenengoa, Elkarlanean gara indartsu.**

Ikasi dugu erakundeek, inguruko udalerriek eta hirugarren sektoreko erakundeek elkarrekin lan egiten dutenean indartsuagoak eta eraginkorragoak garela. Horregatik, orain, aliantza hori gure enpresetara eta gure ikastetxe eta lanbide-

heziketako zentroetara zabaltzearen alde egiten dut, gure erronka handienetako bati aurre egiteko: pertsona zaurgarriak enpleguaren bidez gizarteratzea.

- **Bigarrena, Ongizate Emozionalaren eta Osasun Mentalaren aldeko Ituna. Bizipozez.**

Hiri-estrategia zeharkako bat eraiki nahi dugu, Osasuna, Hezkuntza, Gazteria, Gizarte Zerbitzuak, Kirola eta Kultura bilduko dituen, gizarte-erakundeekin eta profesionalekin batera.

Osasun mentala ez delako kontsulta batean bakarrik hasten.

Kirola eginez, elkarte batean parte hartuz, irakurriz, sortuz, lagunak izanez, talde baten parte sentituz edo norbaitek entzuten dizula jakinez ere eraikitzen da.

- **Eta hirugarren akordioak gure gizartearen aldaketa handienetako batekin du zerikusia: bizi-luzetasuna.**

Hemen ere ez gara zerotik abiatzen.

Donostia Lagunkoia urteak daramatza hiria eraikitzen **adinekoekin**, eta **ez adinekoentzat**. Zahartzea kudeatu beharreko arazo gisa hartu beharrean, autonomiaz, partaidetzaz eta duintasunez bizi behar den bizitzaren etapa gisa ulertzen duen hiria.

Urrats bat gehiago emateko unea iritsi da.

Donostia Lagunkoiarekin ikasitako guztia asmo handiago baten oinarri bihurtzea: **Donostia zaintzaren eta bizi-luzetasunaren nazioarteko erreferente bihurtzea.**

Eta hori Aubixa eta Nagusilan bezalako erakundeekin batera egingo dugu. Aurten hamar urte betetzen ditu Aubixak. Haien presidente Lurdes eta Jose Ramonekin, eta beren denbora gure adinekoei eskaintzen dieten hainbat eta hainbat boluntarioekin batera egingo dugu. Adineko horiei lagundu eta entzun egiten diete, bakardadeari aurre egiten diote, eta Donostiaren parte aktibo sentitu daitezen lortzen dute.

Horretarako baldintzak ditugu.

Urte gehiago bizi nahi dugu, bai. Baina hobeto bizi nahi ditugu.

Hauek dira hiriari proposatzen dizkiodan hiru akordio handiak: **gizarteratzea, prebenitzea eta zaintzea**. Donostia ireki eta integratzaile baterantz aurrera egiteko, desberdintasunei aurre egiten diena eta inor atzean uzten ez duena.

Familia askok gastuak doitu behar dituzten garai honetan, **zerbitzu publiko onak izateak** osasuna zaintzen eta kulturara edo kirolera iristen laguntzen du. Horregatik, 2027ko aurrekontu-proiektuan indartu nahi izan ditugu. Helburu argi batekin: hiriaren arreta eta eguneroko funtzionamendua mantendu eta hobetzea.

Eta auzoetan entzuten dudan eskari batekin hasiko naiz: dugun hori hobeto zaintzea.

Mantentze eta Hiri Zerbitzuen aurrekontua % 7,83 handitu da; gauza txikiak zaintzen dituen arloa da, bizi-kalitatea hobetzen duten xehetasunak jasotzen dituen.

Datu bat: egunero 214 pertsonak garbitzen eta zaintzen dituzte gure kaleak, berriki erretiratu den Felixek urteetan egin duen bezala. Zerbitzu hori apirilaren 1etik martxan dagoen grafitien aurkako brigadarekin indartu dugu.

Hiria kanpotik zaintzea, eta geure burua barrutik zaintzea ere bai.

Kirola da gure beste indargune bat. Donostiarren % 70ek dio kirola maiz egiten duela, Europako batez bestekotik oso gora.

Horri esker, besteak beste Donostiak 14 talde ditu gaur egun kirol-elitean, eta horietatik bederatzi emakumezkoenak dira. Indar horri klubek, entrenatzaileek, kirolariek eta familiek eusten diote. Eta lehiaketa baino askoz lehenago hasten da: haur batek kirol bat ezagutzen duenean, neska gazte batek bere taldea aurkitzen duenean edo adineko batek ariketa fisikoa bere bizitzan txertatzen duenean. Gure kirolarien garaipenek hunkitu egiten gaituzte, Iñigo Llopis eta Naia Zudairerenek kasu.

Eta orain jauzi bat egiteko garaia da. **Anoeta-Illunbe Berri** izena du. Hiri-barruti berria da, Anoetako kirol-hiria eta Miramongo ingurune berritzailea modu integralean lotzen ditu, eta kirola, kultura, ikuskizunak nahiz berrikuntzari lotutako jarduera ekonomikoa uztartuz gune berria osatzen du.

Horregatik guztiagatik, gaur iragartzen dizuet legegintzaldia amaitu aurretik definituta izango ditugula **Txalapartaren** gauzatze-proiektua eta kudeaketa-eredua. Hiriko erabilera anitzeko areto berria izango da, 18.500 ikusle inguruko edukierarekin, eta konfigurazio oso desberdinak hartzeko prestatua: kontzertu jendetsuetatik hasi eta kirol-ekitaldietara edo kultur topaketa handietara.

Donostiar askok urteetan eskatu duten amets honek lankidetzaren eta akordioak eskatzen ditu. Horregatik, euskal erakundeei konpromiso-protokolo bat proposatu diet dagoeneko, bai eta finantzatu eta kudeatzeko tresna bat ere, herrialde-proiektu baten aurrean gaudelako.

Handian pentsatu, eta txikiari erantzun. Argi luzeak jarri etorkizuneko apustueterako, eta premiak kudeatu.

Horietako bat, orain, segurtasuna eta bizikidetzat da.

Eta gai honetan argi hitz egiten dut: gauzei beren izenez deituz, zentratuta, eta irtenbide zehatzak eskainiz.

1.- Euskal polizia. Donostian ohiko praktika da jada Ertzaintzaren eta Udaltzaingoaren arteko lan koordinatua. Eta uda aurretik, lehen komisaria bateratua irekiko dugu Atotxako geltokian; lizitazioa martxan dago dagoeneko. Egiakoari dagokionez, hilabete barru onartuko dugu proiektuaren idazketa.

2.- Segurtasunak polizia-presentzia eskatzen du: Donostiak hiri segurua izaten jarraitzen du, udaltzain kopurua handitu egin da, eta, pertzepzioa hobetzen ez den arren —aitortzen dut—, delitu kopurua jaitsi egin da.

3.- Baina onar dezagun arazo nagusia **multierreinzentzia** dela. Behin eta berriz delituak egiten dituzten pertsonak atxilotu egiten dituzte, baina ordu gutxiren buruan kalean dira berriro. Duela urtebete Justizia ministroari helarazi nion arazo hori, eta Espainiako Gobernuak ez du erantzunik eman. Eta puntu honetan, beharrezkoa da arazo hau geldiarazteko tresna gehiago eta hobeak eskatzea. Horregatik, dei egiten diet beste instantzia batzuei, gaitz honi amaiera emateko behar diren erabakiak har ditzaten.

Eta orain aste gutxiren buruan mugitzeko modua ez ezik Donostia ulertzeko modua ere aldatuko digun zerbaitea gatz.

4,2 kilometro.

Horixe da gozatuko duguna.

Gutxi irudi dezakete. Baina pentsa dezagun une batez zenbat gauza hurbiltzen dizkiguten 4,2 kilometro horiek. Zenbat gauza lotzen dituzten. Zenbat gauza irekitzen dituzten.

Adibidez, sarritan hartzen dudana 13 lineako autobusean —Altzakoan—, Guillek, auzoko bizilagun eta EHUko ikasleak, esan zidan irrikaz zegoela topo berria martxan jartzeko, gaur egun unibertsitatera iristeko behar dituen 45 minutuak 12 izatera pasatuko zirelako. Horixe irabazten dugu: denbora, gutako bakoitzarentzat.

Datorren azaroaren 21ean, trenek lehen aldiz zeharkatuko dute Donostiako erdialdea. Eta ez gara trenbide eta geltoki batzuk inauguratzen ariko soilik.

Aspalditik datorren hiriko mugikortasunaren eraldaketan beste urrats bat emango dugu. Eta orain obrak ondo amaitzea dagokigu.

- Trenbidearen pasanteari dagozkionak: Artzain Ona, Zaragoza plaza, Morlans, Anoeta eta Pio Baroja.
- Eta Adifeekin ere hitzarmena ixten ari gara, Tabakalera plaza parke berde bat izan dadin.

Azkenik, nabarmendu nahiko nuke autobus-geltokia berritzeko proiektu berria badugula dagoeneko, egonaldia, zerbitzuak eta, bereziki, erabiltzaileen segurtasuna hobetzeko helburuarekin.

Ez dira proiektu isolatuak. Eraldaketa beraren piezak dira.

Trena, Topoa, autobusa, Dbus, bizikleta eta oinezkoen mugikortasuna. Gero eta integratuagoa den sarea, eskala aldatzen ari den hiri batentzat.

Eta donostiarrok erantzuten ari gara.

Aurtengo datuek hala erakusten dute: lehen aldiz, 34 milioi bidaia gainditu ditugu hamabi hilabeteetan.

Eta hori da, seguruenik, datu guztien artean onena. Erakusten duelako alternatiba onak eskaintzen ditugunean donostiarrok erabili egiten ditugula.

Eta hazten jarraitzen dugu.

Gainera, aldatu den errealitate bat kontuan hartuta egin behar dugu.

Donostia ez da jada bere muga administratiboetan amaitzen.

Gure bizitza metropolitarra da dagoeneko.

Eta une horretan iristen da Topoa.

Horregatik, 4,2 kilometro horiek garraiotik haratago doan esanahia dute.

Hiri baten historian badira une batzuk non azpiegitura bat azpiegitura izateari uzten dion, askoz garrantzitsuagoa den zerbait bihurtzeko: **garai batetik besterako igarobidea markatzen duen mugarria**, gure tokiko kronistek, **Lola Horcajok edo Javier Sadak**, kontatzen diguten bezala.

Hiri honek asko ezagutu ditu.

1863an, harresiak eraistearekin. Belaunaldi hark Donostiaren etorkizuna betiko aldatu zuen erabaki bat hartu zuen. Ez zituztelako harriak bakarrik eraisten. Muga fisiko bat eraisten ari ziren, bai, baina baita buruko muga bat ere. Hiria etorkizunari irekitzen ari ziren. Gaur ezagutzen dugun Donostiari.

Ondoren etorri ziren trenbidea, Urumea ibaiaren bideratzea, Topoa 1912an, edo Victoria Eugenia antzokia.

Geroago iritsi ziren EHUren campusa, lehen kultur etxeak, lehen bidegorria, Kursaal proiektua eta Zurriolaren berreskurapena.

Eta donostiarrok, azken urteotan, ate berriak irekitzeko gai izan gara: Loiolako Kuartelak eskuratuz edo konputagailu kuantikoa instalatuz, munduan dauden hiruetako bat hain zuzen ere.

Belaunaldi bakoitzak izan du bere erronka.

Baina belaunaldi horiek guztiek bazuten zerbait komunean: **ez zioten beldurrik izan erabakiak hartzeari**. Ausartak izan ziren, kemena izan zuten erronkei aurre egiteko.

Eta horixe bera ulertu nuen nik alkate-makila hartu nuenean. Ondare bat jasotzeko erantzukizuna adierazten du, aspalditik datorren lekukoa hartzekoa eta aurretik izan zirenen mailan egotekoa. Ondare hori ez baita jasotzen bere horretan gordetzeko, aurrera eramateko baizik.

Eta orain guri dagokigu.

Aro berriko Donostia eraikitzea dagokigu. Datorren hamarkada konkistatzea dagokigu.

Gure hiriaren historia hazten joan garen moduaren historia ere badelako: Alde Zaharretik Erdialdera; Amaratik Amara Berrira; Grosetik Egiara; Intxaurrondo Zaharretik Intxaurrondo Hegoara; Antiguatik Benta Berrira.

Eta gaur ilusioz beteta nago Altzatik Altza Berrira hazteko.

Denok nahi dugu oparo bizi. Denok nahi dugu Donostiak aurrera egitea, eraldatzea, garai bakoitzeko erronkei aurre egiteko gai izatea.

Baina, azken batean, badago begi-bistatik galdu ezin dugun zerbait: **geure hirian geure burua errekonozitzen jarraitu nahi dugu**.

Nortasuna egunero egiten dugunean dago. Gure errutinetan, gure ohituretan, harremanak izateko moduan, gure auzoak bizitzeko eta gure guneak partekatzeko moduan.

Hor agertzen da gure benetakotasuna. Naturaltasunez egiten dugun horretan, ia konturatu gabe.

Eta, aldi berean, nor garen kontatzeko gai izan behar dugu. Guk geuk kontatzen ez badugu, beste batzuek egingo dutelako. Eta agian zabaltzen duten irudia ez dator bat garenarekin, ezta izan nahi dugunarekin ere.

Argi daukat **Donostiak euskaraz kontatu behar duela bere burua**.

Horregatik, hamar urterako plangintza estrategiko bat jarri dugu martxan. Plan Estrategikoarekin hamarkada bat begiratu dugu aurrera, premisa argi baten gainean lan egiteko: zer egin behar dugun gaur Donostiak hiri euskalduna izaten jarrai dezan.

Eta hori lortzeko, euskara erabiltzeko guneak sortu eta irabazi behar ditugu. Eta funtsezkotzat jotzen dudan gai batean jarri behar dugu arreta: euskaraz bete-betea bizitzeko gai diren pertsona gehiago behar ditugu.

Eta horri lotuta, gure kultura.

Horretarako, hiri osoan kulturarako sarbidea bermatzen duen liburutegi eta kultur etxeen sarea dugu. Zaintzen eta indartzen jarraitu behar dugun sarea.

Eta baditugu, halaber, jaialdien eta kultur proposamenen ekosistema bat —handiak, ertainak eta txikiak—, urteotan gure egutegia osatuz joan direnak. Adibide ona da Jokin Telleriaren **Dantz** ekimena: adierazpide kultural berriek nola aurkitzen duten beren lekua eta nola aberasten duten hiria erakusten duen lagina.

Baina Kultura zinegotzi gisa eman nituen urteetan zerbaitek bereganatu bazuen nire ahalegina, **sortzaileak zaintzea** izan zen.

Eta sorkuntzarekiko eta kultur belaunaldi-erleboarekiko konpromiso horretan, **Eusko Jaurlaritzarekin egindako akordioa** iragartzen dugu, **Francisco Escudero Kontserbatorioa** bultzatu eta modernizatzeko: proiektua idatzita dago jada, eta gure garaiko beharrei eta erronkei egokitzen zaie.

Hamarkadetan trabatuta egon den gaia da, eta orain urrats erabakigarria ematen ari gara hura desblokeatzeko.

Horrek guztiak Donostia hiri erakargarria izaten laguntzen du.

Erakargarria. Lehenik, hemen bizi garenontzat.

Erakargarria. Gipuzkoa osoarentzat.

Eta erakargarria, baita ere gure unibertsitatean ikastera edo gure zentroetan ikertzera datozenentzat, edo hemen kirolean, kulturean edo jarduera ekonomikoan aukera bat aurkitzen dutenentzat.

Donostia helmuga turistiko bat baino askoz gehiago da. Turismoa errealitate horren zati bat da, baina ezin du osorik definitu.

Horregatik, turismoa fenomeno global eta geldiezin gisa kudeatzen jarraitu behar dugu.

Eta ondo egiteko, jarrera proaktiboa, neurriak eta haren eraginen kontzientzia behar ditugu.

Turismoa kudeatzeko tresnak sortzen eta garatzen jarraitzea funtsezkoa da; hori da bidea. Hirigintza-tresnei esker, mugak jarri ahal izan dizkiegu ostatu berriei. Eta espazio publikoaren erabileren kudeaketan ere aurrera egiten jarraitu behar dugu, bizikidetza orekatua bermatzeko. Horri turismo-zerga gehitzen diot, Donostiak irabazitako borroka baita. Ondo dakit zertaz ari naizen: ordu asko eta negoziazio-egun asko eman ditugu beste administrazio batzuen aurrean zerga hori martxan jartzea aldarrikatzen. Lorpen bat da, eta izen donostiarra du.

Erabaki horietan guztietan gidatu behar gaituen uste sendo bat dagoelako:

Donostia bizitzeko leku atsegina denean, partekatzeko leku atsegina ere bada.

Alferrik da aurrera egitea, gero donostiarrok hirian gustura ez bagaude. Harro kanpotik, eta zoriontsu barrutik.

Eta, hain zuzen ere, Donostia datorren garairako prestatu behar dugulako, garrantzi berezia hartzen du **Donostiarra 2040 – Topera** ekimenak.

Diagnostikoak aurkeztuta daude, taldeak deliberatzen ari dira eta herritarren, elkarteen eta erakundeen lehen gogoetak iristen hasi dira.

Hori guztia urtarilaren amaieran egingo den topaketa batean amaituko da; bertan, Toperaren ondorioak eta bide-orri baten proposamena aurkeztuko dira, hiri honen ezagutzarekin eta gizarte-kapital izugarriarekin eraikia.

Legegintzaldi hau amaitu egingo da. Donostia ez.

Gobernatzea hori ere badelako: oraina konpondu eta etorkizuna prestatuta uztea.

Baina etorkizun on batek politika ona behar du.

Politikak ere bere buruari galdetu behar dio zertarako balio duen. Batez ere, ezinegon garaietan.

Garai nahasiak bizi ditugu, ziurgabetasunak, mesfidantzak eta desinformazioak markatuak. Muturrak itzultzen ari diren garaiak, ezkerrean zein eskuinean. 'Buenismoak' eta populismoak. Beti errudun baten beharra dutenak. Eta egunero dena gaizki dagoela esatera tematuta dirudienak.

Lasterbideen saltzaileak beti agertzen dira bidea zailtzen denean. Sinpletasuna da populismoaren musa.

Donostia ez da inoiz lasterbideekin eraiki; beti egin du aurrera akordioekin.

Akorduan dut, alkate izendatu berri, egun hartan, neure lehen bisita, Orixe Ikastolara itzultzea izan zela, Amaia eta Arantza andereñoak agurtzera.

Bertara joateko gogoia piztu zitzaidan, eskolan bertan andereñoen eskutik jaso nituen balioen errepasoa eta aldarria egin nahi nuelako: **Zintzotasuna, koherentzia, errespetua, gertutasuna eta ardura partekatua**. Eta horiek, alkate gisa, neure egunerokotasunean sendo ditut txertatuta.

Printzipio eta balio horiek lagundu dute gaur ezagutzen dugun Donostia eraikitzen: **hiri irekia, tolerantia, anitza eta berdintasunarekin konprometitua**. Urteetan zehar Donostia guztiontzat leku hobea izan dadin lan egin duten pertsona eta kolektibo askoren ahaleginari eta konpromisoari esker aurrera egin duen hiria.

Eta lan hori aitortzea dagokigu.

- Hezkuntzatik, mugimendu feministatik eta Emakumeen Etxea bezalako guneetatik emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasun eraginkorraren alde egunero ari direnen lana.
- Elkarteen lana eta Unai Freire bezalako aktibistena: bideak ireki dituzte, eskubideak irabazi dituzte, eta LGTBIQ+ pertsonen berdintasuna, askatasuna eta duintasuna defendatzen jarraitzen dute.
- Eta duela bi aste Honduras Gunearen inaugurazio-jaietan izan nintzen, Gley Sosa eta Etling Sagastume ekimenaren bultzatzaileekin. Donostian martxan jarri den azken elkartea da; gure kultur eta gizarte-bizitza aberasten du, eta hiri plural eta anitzagoa eraikitzen laguntzen du.

Horregatik, gaur gonbidapen bat luzatzen diet donostiarrei: parte hartu ezazue. Eman iritzia, exijitu guri, adierazi desadostasuna eta inplika zaitezte zuen hirian.

Demokrazia ez delako besterik gabe daukagun zerbait.

Demokrazia egiten dugun zerbait da. Egunero, eta gutako bakoitzak.

Eta Donostiak ondo daki zein garrantzitsua den hura zaintzea.

Hiri honek ezagutzen du intolerantziaren prezioa. Faxismoa, diktadura, terrorismoa eta giza eskubideen hainbat urraketa ezagutu ditu.

Eta horregatik, bi **ekimen sakon** planteatzen ditut:

- Lehena: Giza Eskubideen Batzordera proposamen bat eramango dut **La Cumbre** jauregiari buruz. Gaian adituekin, Foru Aldundiarekin eta Gogorarekin landu dudana proposamena da.

- o **Motibazio politikoko indarkeria ikusarazteko zentro bat; bereziki, segurtasun-indarrek eta beste agente publiko batzuek, edo erakunde publikoen babesarekin edo onespenearekin partikularrek eragindako indarkeria, eta horrek ekarritako giza eskubideen urraketak ikusarazteko.**
 - o Proposamena da La Cumbren **Motibazio Politikoko Indarkeriari buruzko Artxibo, Ikerketa eta Dibulgazio Zentro bat** sortzeko bidean aurrera egitea, **1936-2011** urteen arteko aldian zentratua.
- Eta iragartzen dut, halaber, Donostiak hautagaitza aurkeztuko duela **Demokraziaren Europako Hiriburua izateko 2028an.**

Hautagaitza horren bidez, Donostia urtebetez herritarren partaidetzarako, berrikuntza demokratikorako eta eztabaida publikorako gunerik handi bideratu nahi dugu, donostiarrak, elkarteak, unibertsitateak, enpresak eta erakundeak inplikatuz.

Eta asmo oso argi batekin egingo dugu:

Donostia demokraziaren itsasargi bideratzea ziurgabetasun garaietan.

Ondo gogoan dut joan den maiatzaren 9a, Europaren Egunean, Antonio Vitorino Europako komisario ohia osoko bilkuren areto honetan bertan gurekin izan zenean, eta datorren mundu berriari buruzko gogoetak partekatuta zituenean.

Ziurgabetasun garaiak bizitzetik iraunkortasunetik gabeko garaiak bizitzera nola igaro garen hitz egin zuen.

Eta bereziki iradokitzailea iruditzen zaidan irudi bat erabili zuen: **itsasargirik ez dagoen itsaso batean nabigatzen ari gara.**

Eta agian hori da aurrean ditugun erronka handietako bat: geure itsasargiak eraikitzea.

Desinformazioari pentsamendu kritikoarekin erantzuten dion hiria; beldurrari, konfiantzarekin; eta etsipenari, partaidetzarekin.

Gaur hitz egin dugun guztiaren ondoren, konfiantza dut Donostian. Eta, batez ere, donostiarrongan dut konfiantza.

Ez dugu beste hiri bat asmatu beharrik. Ezta inoren antza izan beharrik ere. Geurearen onena zaindu behar dugu, eta oraindik funtzionatzen ez duena aldatzeko asmoa izan.

Inoiz baino donostiaragoak izan behar dugu.

Mundura irekitako hiria, den horretaz harro dagoena, nondik datorren gogoratzen duena eta etorkizunari konfiantzaz eta helburu argiz begiratzen diona:

Egin dezagun Donostia Europako hiri oparo eta zoriontsuena.

Hori da nik nahi dudana Donostia. Carmenek bizi izan duena, eta Liherrek bizitza gustatuko litzaidakeena.

Donostiak aro berria ireki du, eta etorkizuna donostiarra da.

Donostia donostiarra.

Gurea.

Topera.